

Imker in hart en nieren

Wat betekent eigenlijk 'imker in hart en nieren'? Ik denk dat iemand imker in hart en nieren is als het zijn/haar leven beheerst. Ik hoorde eens de vrouw van een imker verzuchten dat ze met de bijen en haar man was getrouwd. Waren ze eindelijk met vakantie, los van de bijen? Vergeet het maar. Bij een weiland vol witte klaver klonk het steevast: 'Een mooie stek voor de bijen maar misschien een beetje te zanderige of kleiige grond. Bij bloeiende lindebomen moest halt worden gehouden of er bijen waren te horen. De stemming van de imker groeide naar een climax als er ergens een bordje langs de weg stond met 'honing te koop' en nog erger als de bijenhouder thuis was. Maar ja, het imkeren gebeurt dan ook met hart en ziel. Dat geldt wellicht voor u en zeker voor de medewerkers van **bijen**. Op hun speurtocht naar interessant nieuws komen ze van alles en nog wat tegen. Neem louter de capriolen die imkers uithalen bij het invoeren van een jonge koningin. Men stort koningin en een paar bijen in zakjes, schudt ze tot dol worden toe door elkaar, dompelt ze in water, honing of alcohol en werpt het moederdier vervolgens voor de leeuwen, pardon de bijen. Een tip, werkt u met Kaukasische bijen vervang de jonge genever dan eens door wodka. Het kan haast niet anders of de Carnica is in z'n beste doen bij een neutje Stroh rum of een vurige poesta wijn. Bij het invoeren van de Buckfastkoningin ligt het wat moeilijk gelet op de afkomst. De ene lijn komt in de juiste stemming bij gebruik van Schotse whisky, terwijl er ook lijnen zijn die meer gevoelig zijn voor een bloedrode Italiaanse wijn. Enfin, de teler weet er alles van. Dus laat u goed voorlichten. En dan te bedenken dat al die methoden zijn uitgedacht door lieden die 'hart voor de bijen hebben'. Ze leven zich uit en halen er hun hart aan op, ze zijn niet te stuiten, want waar het hart van vol is loopt de mond van over, nietwaar? Bij al dat gedoe zonk bij mij het hart me beurtelings in de schoenen of klopte in mijn keel. De achterliggende gedachte van al deze methoden is duidelijk. De eigen, dus voor de bijen vreemde, geur van de koningin moet tijdelijk worden weggewerkt of zoals bij heftig beroken gebeurt, de geurindrukken van de bijen moeten worden geblokkeerd zodat ze bij wijze van spreken zelfs een leeuw als koningin zouden accepteren. Als u de wenken in **bijen** 2/1 (1993) beschreven door Henk van der Kammen zo veel mogelijk in acht neemt dan is aan de basis voorwaarden voldaan en kan

succes niet uitblijven. Nog even iets anders. In **bijen** 2/6 (1993) lijken we aardig op weg een nieuwe bijenmythe te introduceren waar wordt gezegd dat de koningin vanuit een bevruchtungskastje ongeveer tien keer zal uitvliegen om met een dar te paren. Er wordt bedoeld dat de koningin gemiddeld met tien darren paart waarvoor ze een of meerdere bruidsvluchten maakt. Die bruidsvluchten blijven plaats vinden tot het zaadblaasje van de koningin is gevuld met sperma.

Het onderzoek van Eleonore Hammann

De vorige maal heb ik u beloofd een paar conclusies te trekken vertaald naar de praktijk, want dan gaat een dergelijk onderzoek pas voor ons leven.

Conclusie één

Uit het gegeven dat koninginnen eerder op bruidsvlucht gaan als ze fel worden belaagd in het volk zit voor ons de les dat een bevruchtingsvolkje niet louter jonge bijen moet bevatten. Voornamelijk de oudere huisbijen met overontwikkelde eierstokken maken fanatiek jacht op de koningin (het lijkt op een verkapt concurrentiestrijd). De praktijk wijst uit dat een onbevuchte koningin in een klein volwaardig volkje, dus met bijen van alle leeftijdsgroepen, eerder aan de leg is dan een onbevuchte koningin in een groot volk. In het grote volk is de kans op bruidszwermen ook nog groter, maar dit terzijde. De snellere broedaanzet in kleine volkjes willen we nog al eens verklaren door te wijzen op de hoge nood in een klein volkje dat nog moet uitgroeien tot een volwaardig wintervolk. Nogmaals, het klinkt mooi. Maar die bijen moeten dan wel beschikken over een ver vooruitziende blik en dat gaat me net te ver. Denkt u maar eens aan de zwermneiging die af en toe tijdens de najaarsdracht voorkomt. Maar wat is het dan wel? Ik wil mijn mening voor elke andere inleveren, maar ik denk dat in een klein volkje de jonge koningin zich moeilijk aan de aanvallen kan onttrekken. Meer achter haar denkbeeldige broek wordt aangezet en daardoor eerder geschikt is voor de bruidsvlucht.

Conclusie twee

Het tuten moet ook worden beschouwd als een verdedigingswapen tegen de aanvalsters. Dus geen paniek

als u na het doppen breken nog dagen lang hoort tuten, zo lang het tenminste niet wordt gevolgd door kwaken. Beginners, laat uw mentor maar eens tuten en kwaken. Het verschil vergeet u dan nooit meer.

Conclusie drie

Een verslag moet je proberen kritisch te lezen, je mag best eigenwijs zijn (dat ligt imkers wel). Ergens stelt Eleonore dat het bloedsuikergehalte van bijen bij de geboorte laag is en nog aanzienlijk moet toenemen voordat ze in staat zijn tot vliegen. Leuke informatie, maar voor mij staat dit volkomen los van de situatie bij pas geboren koninginnen. Die zijn namelijk heel goed in staat tot vliegen en wel direct uit de dop.

Nazwermen geven het bewijs

Tot slot nog een klein aanvullend onderzoekje van E.H. Hoewel agressief gedrag van bijen ten opzichte van de onbevuchte koningin en overontwikkelde eierstokken van deze bijen gelijktijdig voorkomen is er geen sprake van dat het agressieve gedrag van deze bijen naar de koningin voortkomt uit de overontwikkelde eierstokken. Dit bleek toen een moerloos volk lange tijd alle stuifmeel werd onthouden... Hoewel de eierstokken van de werkbijen zich niet verder ontwikkelden werd de koningin op dezelfde manier belaagd als in volken die wel rijkelijk van stuifmeel werden voorzien.

Lokken en vangen

Augustus/september, het zijn de maanden van markten en braderieën waar steeds meer imkers honing te koop aanbieden. Om kopers te lokken wordt vaak een prachtige uitstalling gemaakt en aan het eind van de dag wordt tevreden gekeken naar de vangst. Augustus/september zijn ook de hoogtijmaanden van de spinnen die zich in hun creativiteit uitleven bij het maken van een web om insecten te lokken en te vangen. Lokken? Tot nu toe gaan onze gedachten niet verder dan dat spinnen insecten vangen. Die gedachte moeten we nu kennelijk iets bijstellen. Wat is namelijk het geval. Een Amerikaanse hoogleraar, C.L. Craig, heeft onderzoek gedaan naar de structuur van spinnewebben en onderzocht deze in ultraviolet licht. Deze keus was niet toevallig want insecten zien het ultraviolet als kleur. Wat bleek? Sommige spinnen bouwen eerst een web van zijde dat weinig ultraviolet licht reflecteert. Vervolgens decoreren ze het met sterk reflecterende zijde op een zodanige wijze dat er op de ondergrond patronen van bloemmotieven ontstaan. Het resultaat mag er zijn. Met versierde webben werden de helft zo veel insecten gevangen als met onversierde. Ze vliegen er dus letterlijk en figuurlijk in.

237

Het weer in september

Voor de periode 1961-1990 geldt als landelijk gemiddelde 136 uren zonneshijn, 68 millimeter neerslag en een gemiddelde maximumtemperatuur van 18,3°C. Hoe het weer zich de afgelopen vijf jaren in september gedroeg kunt u aan het onderstaande tabelletje aflezen.

September-maanden

Jaar	Zon (uren)	Neerslag(mm)	Max.temp. (°C)
1988	zr. somber (105)	nat (92)	normaal
1989	normaal	normaal	warm (19,9)
1990	zr. somber (100)	zeer nat (108)	koud (16,8)
1991	normaal	normaal	warm (20,0)
1992	normaal	vrij droog	normaal

Geraadpleegd

Hammann, Eleonore (1958).

Which takes the initiative in the virgin's queen flight, the queen or the workers? *Bee World* 39(3): 57-62
Craig C.L. (1992).

Ecology, geplaatst in dagblad 'De Volkskrant'

(foto Tom Drost)